10. ČERVNA 2026 17:37

„České děti budou znevýhodněné.“ Expertky kritizují zrušení povinné angličtiny od první třídy

Markéta Boubínová

+ ODEBÍRAT

„První a druhý ročník nejsou postavené na tom, že děti získávají konkrétní dovednosti, mohou si ale k angličtině vytvořit pozitivní vztah,“ říká Kateřina Dvořáková. Ilustrační foto: Ludvík Hradilek, Deník N

„Je to krok zpátky,“ hodnotí odbornice z Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity rozhodnutí ministra školství Roberta Plagy (za ANO) zrušit plánovanou povinnou výuku angličtiny nejmenších školáků. Vedoucí katedry anglistiky Lucie Betáková a její kolegyně Kateřina Dvořáková, která se zabývá výukou na prvním stupni, v rozhovoru popisují, proč je angličtina už v první třídě klíčová a jak by ideální hodiny měly vypadat.

Co se v rozhovoru dozvíte:

- V čem je důležitá výuka angličtiny v první a druhé třídě a o co děti mohou přijít.
- Zda se zlepší výstupní úroveň žáka, pokud se anglicky učí už od první třídy.
- Čím se liší výuka v první a ve třetí třídě.
- Proč budou české děti podle odbornic v budoucnu znevýhodněny oproti vrstevníkům z některých jiných evropských zemí.

Jak vnímáte rozhodnutí ministra školství Roberta Plagy, který v dopise ředitelům školy oznámil zrušení povinnosti vyučovat angličtinu v prvních třídách, která měla začít platit od 1. září 2028?

Kateřina Dvořáková: Upřímně, nemyslela jsem si, že se to stane.

Bylo už věnováno tolik práce a energie tomu, aby se udělala změna ve výuce angličtiny od první třídy a aby tento jazyk byl povinný. A mimochodem i tomu, abychom pokračovali ve výuce druhého cizího jazyka. *(I tam Plaga oznámil zrušení povinnosti pro žáky, školy ho ale nadále budou muset nabízet, pozn. red.)*

Zaskočilo mě to a je mi to velmi líto. Je to také velmi matoucí sdělení pro všechny učitele.

Lucie Betáková: Pro mě je to neuvěřitelně překvapivé, dozvěděla jsem se to až z médií. Školství není připravené na to, aby se každý týden říkalo něco jiného. Měli jsme tu původní informaci *(povinná angličtina od první třídy, pozn. red.)*, na pedagogické fakultě jsme se na to připravili.

Chápu, že školy mohou mít problém zajistit kvalitní učitele od první třídy, ale s tím bohužel nepočítal minulý ministr, který to tak nařídil. Všichni se tomu přizpůsobili, a teď dochází k dalším změnám.

Paní Dvořáková, podílela jste se na revizi kurikula, mluvily jsme spolu na podzim 2024. Tehdy jste říkala, že je naivní si myslet, že přidání hodiny cizího

jazyka v první nebo ve druhé třídě může vést ke zvýšení úrovně na konci páté třídy.

KD: Já jsem celoživotně zastánkyní výuky angličtiny od první třídy. Toto jsem říkala v souvislosti s tím, že v kurikulu došlo k posunu úrovně, které musí žáci dosáhnout. V devátém ročníku to bude B1. Je ale nereálné, že všichni žáci dosáhnou této úrovně.

Nemůžeme si samozřejmě myslet, že hodiny v první a ve druhé třídě rozhodují o tom, na jaké úrovni bude žák v pátém nebo v devátém ročníku. První roky jsou hlavně o tom, aby se žáci s jazykem seznámili, aby si k němu vytvářeli pozitivní vztah, aby se ho nebáli.

A hlavně aby měli ty dva roky na to, aby se s ním seznamovali pouze v ústní podobě. To znamená aby nebyli nuceni hned od začátku jazyk vnímat jak sluchem, tak v něm i číst a psát, což je pro malé děti v cizím jazyce to nejnáročnější.

Bylo by ale vůbec Česko připravené na to, aby mělo povinně na všech školách angličtinu od první třídy? V současnosti už více než polovina škol angličtinu od prvního ročníku má, nicméně stále ještě jsou školy, které nemají učitele aprobované na to, aby mohli vyučovat angličtinu takto malé děti.

LB: Určitě je to tak, že školy na to úplně připravené nejsou. Učit děti kvalitně od první třídy angličtinu není vůbec lehké, a i když my tady na pedagogické fakultě se tomu věnujeme a třeba kolegyně Dvořáková vede kurzy pro učitele, jak učit angličtinu od první třídy, realita je jiná.

Já se specializuji na druhý stupeň. Moji studenti chodí dlouhodobě na praxe na základní školy a jsou to „druhostupňaři“. Je zajímavé, že absolutní většina z nich byla požádána, aby učili na prvním stupni od třetí třídy. Po učitelích druhého stupně často chtějí, aby přecházeli na první.

Dlouhou dobu se mluvilo o možnosti, že se angličtina bude učit v prvním ročníku povinně, a všichni se na to v rámci svých možností začali připravovat, což platí jak pro samotné školy, tak pro pedagogické fakulty.

My počítáme s tím, že vzděláváme učitele, kteří budou angličtinu učit od prvního ročníku. Organizujeme také kurzy v celoživotním vzdělávání, kde se i učitelé z praxe mohou dovzdělat v oblasti výuky nejmenších dětí.

V některých školách si nyní uleví, že se tato povinnost odkládá, ale myslím, že řada škol s tou nutností angličtinu zavést takto brzy začala pracovat a připravovat se na ni.

Paní Dvořáková už zmínila, že při výuce angličtiny v prvních dvou ročnících je důležité, aby to bylo v ústní podobě, aby děti nemusely číst a psát. Jak by dobrá výuka nejmenších školáků měla vypadat a čím se liší v první a ve třetí třídě?

KD: Liší se v dovednostech, které se rozvíjejí. Když se učíte cizí jazyk, rozvíjíte v podstatě čtyři základní dovednosti. Musíte rozumět tomu, co slyšíte, učíte se mluvit, čtete a rozumíte textu a učíte se psát.

U nejmenších se soustředíme jen na první dvě dovednosti – poslech a mluvení –, protože to jsou oblasti, pro které jsou přirozeně disponováni, aby se u nich v tom věku rozvíjely.

Děti mají obvykle schopnost výborně rozumět slyšenému, pokud jsou to samozřejmě obsahy, které odpovídají jejich úrovni. A když mají dobré vzory, mají také výbornou schopnost začít si osvojovat výslovnost. Tam byl měl být základ výuky.

Teprve od třetí třídy stačí, když se rozvíjí další dovednosti, tedy čtení a psaní.

Když někdo slyší, že by děti měly mít angličtinu od první třídy, a představí si variantu, že by měly i něco číst a psát, je to samozřejmě hrozivá představa. Takto by se to ale určitě dělat nemělo.

Klíčové také je pracovat s motivační složkou: je možné využívat prvky, her, vyprávění, zpěvu, recitace a obecně aktivit, které jsou pro děti přirozené.

Když mají děti v první třídě kvalifikovaného učitele, který na ně mluví přiměřeně anglicky – to znamená, že dokáže svou mluvu přizpůsobovat postupně se proměňující úrovni dětí –, dokážou být tímto učitelem v maximální možné míře vedené jen v angličtině.

Tím se učí fungovat a reagovat v prostředí, kde na ně někdo mluví cizím jazykem.

Neustálé měnění postojů je velmi nepříznivé

Zmiňujete dobrou výslovnost. Není ale v Česku problém, že řada učitelů angličtiny perfektní výslovnost nemá?

LB: Tato situace se hodně změnila. Naši studenti, kteří učí na druhém stupni, mají výslovnost opravdu výbornou.

Mladých učitelů ale tolik obecně není, budeme ještě potřebovat mnoho ročníků studentů, aby se to plošně změnilo. Pokud učitel nemá velmi dobrou výslovnost, není to zejména u výuky nejmenších dětí problém?

LB: Určitě. Když nemáte vynikajícího učitele na prvním stupni, je rozhodně lepší angličtinu od první třídy neučit. To je jasné.

Pokud chceme směřovat ke zlepšení výuky angličtiny, pomůže tomu symbolicky i nastavení povinné výuky od první třídy, kdy se tomu podřídí i příprava učitelů, nebo to nic nemění?

LB: Určitě to pomůže. Mělo by to tak být a měly by se investovat peníze do přípravy učitelů. Těžko můžete dělat ve škole nějakou reformu, když neděláte reformu v přípravě učitelů. To musí jít ruku v ruce.

Rozumím tomu, že původní reforma za minulého ministra vůbec nebyla podpořená tím, že by tady byla nějaká debata s pedagogickými fakultami o tom, že se naleje víc peněz třeba do výuky angličtiny.

Od příštího roku to bude jiné, protože angličtina se stane takzvaným deficitním oborem *(nedostatková profese, pozn. red.)* na pedagogických fakultách a dalších fakultách vzdělávajících učitele. Do tohoto oboru půjde víc peněz, budou to mimochodem všechny cizí jazyky.

Ministerstvo naleje od příštího roku peníze do vzdělávání učitelů cizích jazyků, a přitom tuto reformu zruší. To nedává smysl.

KD: Plně souhlasím, že je potřeba podpořit přípravu učitelů v cizích jazycích a specificky i těch, kteří budou vyučovat nejmladší žáky.

Ještě bych dodala jednu souvislost. Tím, že se děti v České republice nebudou učit angličtinu od první třídy, jsme svým způsobem znevýhodněni oproti jiným evropským zemím, které výuku od první třídy mají. To jsou země jako Polsko, Slovinsko nebo Chorvatsko, kde jsem teď měla možnost pracovně pobývat.

Vnímala jsem tam, že se to stalo určitým standardem, což velmi příznivě ovlivňuje to, jakým způsobem jsou cizí jazyky v těch zemích vnímány. Pak vidíme i výsledky, kterých tam studenti v cizích jazycích dosahují.

V souvislosti se zavedením povinné výuky angličtiny od první třídy se řešily i počty hodin. Kdyby to byla jedna či dvě hodiny týdně, mělo by to smysl? Není to málo?

KD: Určitě to není mnoho, ale je tam nějaký strop, počet hodin, které děti v první třídě mohou mít, a tam se musí vejít všechny předměty. Reálně se tam víc než jedna nebo dvě hodiny nedají najít, aby se uspokojily požadavky všech vzdělávacích oblastí.

První a druhý ročník nejsou postavené primárně na tom, že děti získávají úplně konkrétní dovednosti a znalosti. Mohou být ale velmi efektivně, vhodně a přirozeně uvedeny do kontaktu s cizím jazykem.

Mohou si na něj velmi přirozeným způsobem zvyknout, a pokud je výuka vedená správně, mohou si k němu vytvořit pozitivní vztah a získat první zkušenosti. Na to

stačí i poměrně malá časová dotace.

Zároveň je rozdíl, když se děti seznamují s cizím jazykem třeba až v osmi nebo v devíti letech. Jsou už poměrně dost staré na to, aby jazyk přijaly s takovou otevřeností jako mladší děti.

Otevřenost a vnímavost u malých dětí jsou těžko měřitelné. Krásně se ale propisují do vztahu k jazyku nebo pěkné výslovnosti.

Navíc když dáte angličtinu povinně od první třídy, dáte šanci dětem z chudých rodin a vyloučených lokalit, které by nikdy neměly možnost se k ní dostat dřív. Někdy jsou tyto děti velmi talentované, a čím delší dobu s angličtinou stráví, tím je to pro ně přirozenější.

Jak tedy vnímáte Plagovo rozhodnutí?

LB: Dalo by se říct, že tím pan ministr dal signál, že u nás výuka cizích jazyků není tak klíčová. Strašná mi totiž připadá i možnost, že by mohl být zrušen druhý cizí jazyk na druhém stupni.

To mi připadá ještě mnohem horší než to, že se nezavede angličtina od první třídy.

KD: Je to krok zpátky. Evropa se snaží podporovat vícejazyčnost. Tedy to, aby lidé ovládali více cizích jazyků, které nemusí ovládat na dokonalé úrovni, ale je důležité, aby se s více cizími jazyky setkávali.

Znalost cizího jazyka není jen o tom, že vám umožňuje komunikovat s lidmi, kteří tím jazykem mluví, ale přispívá i k osobnostnímu růstu a rozvoji. Když se to nebude podporovat, bude se vytrácet i tento aspekt.

Profesně je to pro mě zklamání. Zklamání z pohledu dětí, které chodí na první stupeň a na některých školách nebudou moci angličtinu zažívat od první třídy.

Na druhou stranu rozumím, že pokud je stav kvalifikovaných učitelů špatný, je to možná v této chvíli lepší rozhodnutí.

Ať už jste zastáncem výuky od první třídy, nebo ne, je velmi nepříznivé neustálé měnění postojů a nejistota. Jednou se něco rozhodne, ale za určitou dobu se to změní. To je mnohem horší signál a větší problém než finální rozhodnutí.

Máte připomínku nebo jste našli chybu? Napište nám prosím na editori@denikn.cz.